

TRONDHEIM KOMMUNE

Årsrapport 2018

Barne- og familietjenesten
Omsorgsenheten

Innhold:

1 Omsorgsenheten i 2018	3
1.1 Rammer og organisering	3
1.2 Resultat	4
1.2.1 Omsorgsenheten generelt	4
1.2.2 Økonomi	5
1.3 Enhetens innsatsområder i 2018	6
2 Link	7
2.1 Link sine oppgaver	7
2.2 Rammer og organisering	8
2.3 Resultat	10
2.4 Avdelingens hjertesaker i 2018	12
3 Gartnerhaugen	14
3.1 Gartnerhaugens oppgaver	14
3.2 Rammer og organisering	14
3.3 Resultat	15
3.4 Avdelingens hjertesaker i 2018	17
4 Avdeling ressurs og støtte	18
4.1 Avdeling ressurs og støtte sine oppgaver	18
4.2 Rammer og organisering	20
4.3 Resultat	20
4.4 Avdelingens hjertesaker i 2018	21
5 Avdeling oppfølging	22
5.1 Avdeling oppfølging sine oppgaver	22
5.2 Rammer og organisering	22
5.3 Resultat	23
5.4 Avdelingens hjertesaker i 2018	24
6 Enslige mindreårige området	25
6.1 EM områdets oppgaver	25
6.2 Rammer og organisering	26
6.3 Resultat	27
6.3.1 Enslige mindreårige med tiltak i 2018	27
6.3.2 Skole, arbeid og fritid	28
6.3.3 Enslige mindreåriges medvirkning og brukerrådet	31
6.4 EM områdets hjertesaker i 2018	32

1 Omsorgsenheten i 2018

1.1 Rammer og organisering

Omsorgsenheten er inndelt i 8 avdelinger. Med unntak av Administrasjonsavdelingen er de øvrige avdelinger presentert i egne kapitler i årsrapporten. Tiltaksavdelingene er plassert over hele byen, mens all barnevernadministrasjon og merkantile tjenester ligger på Vestre Rosten, sammen med de som følger opp fosterbarn og tilbyr spesialiserte tjenester. Enheten har 253 ansatte og 229 årsverk. Oppgavene til Omsorgsenheten som byomfattende enhet i Barne- og familietjenesten er:

- å ha helhetlig ansvar for de langtidsplasserte barn i fosterhjem og institusjoner, herunder også å sikre tilsyn
- å rekruttere og godkjenne fosterhjem i slekt og nettverk, og besøkshjem
- å bosette og gi oppfølging og omsorg for enslige mindreårige flyktninger (EM)
- å gi hjelp og terapeutisk bistand til barn, unge 6 - 23 år med hjelpetiltak i barnevernet
- å følge opp familier til barna som strever og trenger hjelp, slik at de kan ivareta sine barn på en god måte, og jobbe med innenforskapet og med å bruke ressurser i nettverket
- å gi gruppetilbud og spesialiserte tilbud inn mot selekterte målgrupper, og gi veiledning og støtte til ansatte i enheten, avdelinger i bydeler og nærliggende kommuner

Utvikling, omstilling og endring av organisasjonen vår har vært et hovedfokus i 2018 innen enhetens samtlige områder. Vi fikk etablert et tredje ledernivå for å styrke nærheten mellom ledere og medarbeidere, og i løpet av året har vi tilsatt 8 avdelingsledere og 16 teamledere. Alle avdelingsledere og noen teamledere, har deltatt i et omfattende ledelsesutviklingsprogram, der målet er å få en mer helhetlig ledelsespraksis i kommunen.

Enheten fikk i 2018 helhetlig ansvar for alle langtidsplasserte barn. Et ansvar som tidligere har vært delt mellom de fire bydelene og vår enhet. Hele året har vært preget av å få oversikt og kontroll over de nye oppgavene og å sikre en likeverdig praksis i alle sakene. I den samme perioden som dette ansvar ble overført til enheten, ble det besluttet at Gartnerhaugen skulle få redusert sitt budsjett med ca 6 millioner kroner. En beslutning som ble formidlet i midten av januar og som var gjeldende fra 1. januar det samme budsjettåret. Noe av reduksjon besto i avvikling av døgnkontinuerlig drift på Gartnerhaugen. Beslutningen innebar en nedbemanningsprosess som skulle være iverksatt fra 1. juli da bofellesskapet skulle være avviklet. Parallelt har kontinuerlig reduksjon innen enslige mindreårige området blitt gjennomført og fremdeles gjennomføres. Til felles for alle disse prosessene er at vi takket være god planlegging og styring har klart å unngå overtallighet. Dyktige medarbeidere har fått stillinger i nye avdelinger i enheten. En fin måte å få brukt og bygget kompetanse på tvers av områder og avdelinger. Men det betyr også prosesser som mange medarbeidere har opplevd som krevende å stå i.

1.2 Resultat

1.2.1 Omsorgsenheten generelt

Tabell 1. Antall barn og ungdommer i Omsorgsenheten i 2018:

Link, alder 6 - 14	103
Gartnerhaugen, 13 - 23	126
Avdeling oppfølging, plasserte barn ¹	349
EM avdelinger, enslige mindreårige ²	226
Totalt antall barn og unge	804

Totalt har i alt 804 barn og unge fått hjelpe- og omsorgstiltak i Omsorgsenheten i løpet av 2018, og ca 30 % av disse var barn under 13 år. Enheten har behandlet totalt 13 klager fra barn, foreldre eller andre instanser/tjenester i 2018.

Enheten har behandlet totalt 137 hendelser i TQM avviks- og kvalitetssystem; 72 med lav alvorlighetsgrad, 60 med middels alvorlighetsgrad og 6 med høy alvorlighetsgrad. Av disse hendelsene er 20 melding om skade/nestenulykke ansatte, 22 forbedringsforslag, 79 avvik og 16 uheldige hendelser.

Det er gjennomført 3 brukerundersøkelser i enheten. I Rabita institusjon, Emilie Kroghsvei bofelleskap og i Elgeseter bofelleskap for enslige mindreårige flyktninger.

Medarbeiderundersøkelse (10-faktor analysen) ble gjennomført med en svarprosent på 86,7 for Omsorgsenheten. Denne undersøkelse er ikke gjennomført tidligere og sammenligning er derfor ikke mulig. De 10 områdene ligger omtrent på snittet for Barne- og familietjenesten. Områder med høyest skår er nytteorientert motivasjon og fleksibilitetsvilje. Områder med lavest skår er relevant kompetanseutvikling, rolleklarhet og mestringsorientert ledelse.

I tilbakemeldingssamtale med styringskraftteam får enheten følgende tilbakemeldinger:

- Link og Gartnerhaugen jobber godt med utvikling av grunnleggende ferdigheter. En har flere brukere i 2018 enn i 2017 og klarer å bistå flere, hvilket er bra
- Fokus i enheten er på barnets uttrykk, trygghet, læring, terapeutisk tilnærming og at man legger til rette for læringsutbytte

¹ Totalt antall langtidsplasserte barn pr 31.12.2018

² Totalt antall enslige mindreårige i løpet av året

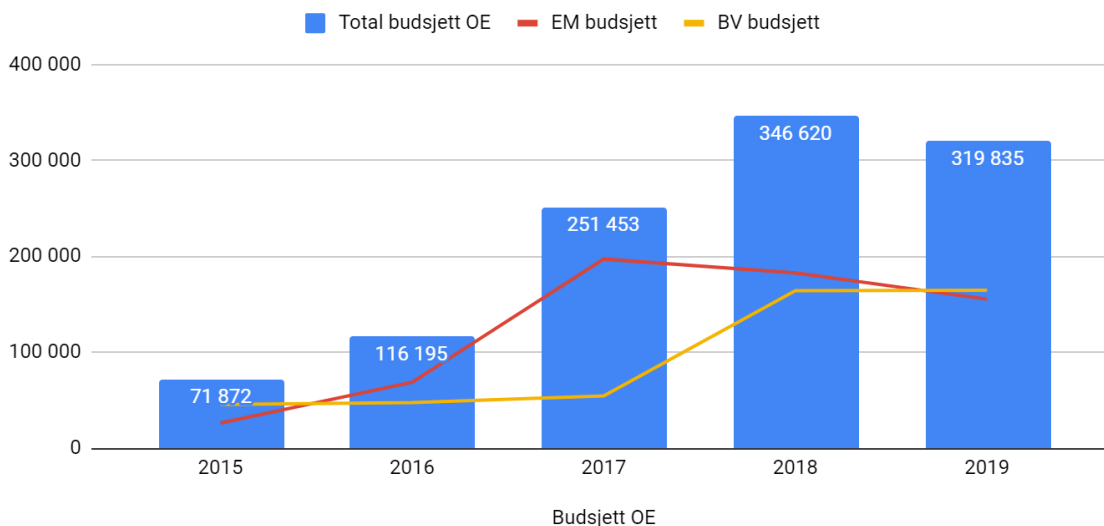
- ❑ Indikator oppfylt på kontroll, tilsyn, omsorgsplaner m.v. God måloppnåelse. Jmfør tilbakemelding fra Fylkesmannen angående nasjonalt barometer
- ❑ Stor endring i praksis med familie- og nettverksarbeid. Har større bevissthet i enheten rundt samarbeid med barn og unge
- ❑ Viktig med fortsatt fokus på avdelinger med høyt sykefravær og jobbe med målrettede tiltak. Sykefraværet har for øvrig ikke økt, på tross av oppgaveoverføring, omstillingsprosesser og tragisk hendelse i 2018
- ❑ Enheten har jobbet veldig bra med internkontrollen. Bruker TQM aktivt mht forbedringsarbeid. Omstillingsprosesser og beredskapssituasjon er godt håndtert
- ❑ Må jobbes videre med å få politiattester for fosterhjem på plass, samt fullføre ROS-analyser i TQM (kvalitetsstyringsprogram)
- ❑ Bra kontroll på økonomistyring på området enslige mindreårige flyktninger. Et merforbruk knyttet til langvarige plasseringer, men positivt at regnskapet er redusert med 2,6 millioner sammenlignet med 2017

1.2.2 Økonomi

BFT Omsorgsenheten er en av enhetene med størst bruttobudsjett i hele Trondheim kommune med en sum på totalt kr 346 620 000 i 2018. Det betyr en stor mengde ressurser å forvalte. Det er svært viktig at vi til enhver tid prøver å forvalte disse ressursene mest mulig riktig.

Figur 1: Utvikling av budsjett Omsorgsenheten, årene 2015 - 2019

Utvikling budsjett Omsorgsenheten

Tabell 2: Totalt bruttobudsjett 2015 - 2018 Omsorgsenheten, fordelt på EM området og øvrig barnevern

Budsjett OE	2015	2016	2017	2018
Total bruttobudsjett	71 872	116 195	251 453	346 620
EM budsjett	26 232	68 641	197 043	182 599
BV budsjett	45 640	47 554	54 410	164 021

Alle tallene er i 1000 kr

Det totale budsjett på drift har økt kraftig siste 4 år. Hovedsakelig skyldes dette en stor bosettingsinnsats for enslige mindreårige flyktninger i 2016 og 2017, samt omorganisering og nye oppgaver ved avdelinger på rosten i 2018.

Det ble en tøff start på 2018 når det gjelder penger og budsjett. Gartnerhaugen skulle reduseres med 6 millioner etter at budsjettet i prinsipp var ferdigstilt. Overføring av oppgaver fra bydelene innebar at enheten fikk ta over et merforbruk på ca 19 millioner kroner. Enslige mindreårige området skulle reduseres med totalt 43 millioner i løpet av året. Samtidig hadde vi med oss et påpluss på 3,5 millioner fra 2017.

1.3 Enhetens innsatsområder i 2018

Enheten jobber i tråd med målene i enhetsavtalen*:

- Barn og unge utvikler tilfredsstillende grunnleggende ferdigheter
- Barn og unge har gode læringsmiljøer
- Flere barn og unge får hjelp og støtte i de ordinære tilbudene
- Samarbeidet med foresatte styrkes, herunder samhandling for å sikre koordinert innsats i et familieperspektiv

* Målene er nye for 2019

Felles innsatsområder representerer en bevissthet om at enhetens tjenester, som organisatorisk består av en rekke avdelinger og team, må kobles sammen og koordineres for at ønsket effekt skal oppnås. Vi har mange mål, oppgaver og metodiske tilnærminger som forutsetter stor grad av samordning og felles innsats.

Enheten har i 2018 hatt en felles innsats knyttet til spesielt følgende:

- Omorganisering av tidligere Avdeling rosten. Denne avdeling ble delt i to avdelinger med ressurs og støtte (team utredning og team tiltak), samt oppfølging (barneteam og ungdomsteam). Fokus på at Avdeling ressurs og støtte skal jobbe helhetlig i enheten, samt på tvers av enheter i BFT.
- Felles internkontrollsystem i enheten med felles internkontrolldokument og bruk av TQM.

- Sikre gode bemanningsoversikter og bemanningsplaner for alle avdelinger i enheten.
- Kompetanseplaner for enslige mindreårige området, Gartnerhaugen og Link, Avd. ressurs og støtte samt Avd. oppfølging, - tilsammen fire kompetanseplaner.
- Satsning på kompetanse innen nettverksmetodikk, traumebevisst omsorg, åpne dialoger og samtale med barn.
- Ledelsesskolen for alle avdelingsledere, enhetsleder, samt teamlederne i Avd. ressurs og støtte og Avd. oppfølging.
- Samling av all barnevernforvaltning i enheten til Vestre Rosten slik at disse tre avdelingene er nært knyttet enhetsleder og administrasjonsteam.

2 Link

2.1 Link sine oppgaver

Link er et barneverntiltak som har som oppdrag å hjelpe slik at barn og unge i Trondheim skal bo sammen med sine foreldre, vokse opp i sitt nærmiljø og gå på sin hjemskole. Ved å legge til rette for endring skal Link forhindre eller forkorte oppholdstiden i institusjon og fosterhjem, og skape trygge oppvekstvilkår for barn og unge, som forhindrer utenforskap. For å kunne oppleve mestring og emosjonell utvikling, tror Link det er avgjørende med et støttende system rundt seg, og vi jobber derfor på flere arenaer samtidig, med fokus på barnet, familien, skolen og nettverket rundt familien. I tillegg er gruppetilnærming et viktig fokus på Link. Eksempler på grupper er miljøterapeutisk barne- og ungdomsgruppe, yogagruppe og foreldregruppe.

2018 har vært et begivenhetsrikt år for Link. Vi har jobbet med flere familier enn noe tidligere år. I tillegg er vår målgruppe nå yngre i alder. Vi jobber med familier som opplever komplekse utfordringer og har barn i alderen 6-14 år.

Det har også vært noen endringer i personalgruppa. Da mister man gode kolleger og god kompetanse, men får annen kompetanse og nye relasjoner i bytte. Ny avdelingsleder startet helt på begynnelsen av året. Selv om avdelingsleder ikke var ny i Link, så ble det endring i roller. Etterhvert ble teamkoordinator omgjort til teamleder, med noe endret ansvarsområde. Det har vært viktig for ledelsen å bruke tid på å bli kjent med og få oversikt over struktur og ansvarsområder, spesielt med tanke på å holde tråden med alle familiene vi har vært involvert i det siste året. På grunn av det har nok drifta til tider vært mer oppgaveorientert med tanke på struktur, internkontroll, rutiner og regler enn tidligere, og kanskje ønsket. Fokus har vært på å utvikle Link til et tiltak som møter forventningene i barnevernstrategien. Vi har evaluert hva vi gjør, hva vi ønsker å gjøre annerledes og mer av fremover. Vi har i tillegg fokusert på videre satsing på nettverkspraksis, gruppetilnærming, strukturert veiledning, yoga og

kompetanseheving. En kompetanse vi har tilegnet oss mer er kompleksitetsteori, etter et samarbeid med førsteamanuensis Bente Kojan fra NTNU. Dette ønsker vi å fortsette med i 2019.

For å kunne utføre vårt oppdrag er vi avhengig av godt samarbeid med bydelene. Gjennom året har vi hatt jevnlig møter for å dele forventninger vi har til hverandre, forenkle kommunikasjonslinjer og bedre forstå hverandres praksis. Link har blitt påmint og oppmerksom, gjennom disse møtene, på viktigheten av at dokumentasjon alltid er på plass i fagverktøyet vårt. Dette har ført til at vi internt på Link har hatt mye fokus på dokumentasjon det siste året.

2.2 Rammer og organisering

På Link er det 15 ansatte. Vi holder til i Osloveien 17 i Ila. Fem ansatte jobber i turnus og er engasjert i ei barne/ungdomsgruppe på 8 barn/ungdommer. Åtte ansatte tar del i familie- og nettverkslaget. De jobber fleksitid, etter en alternativ fleksitidsavtale lik Gartnerhaugens. Teamleder (også en del av familie og nettverkslaget) og avdelingsleder jobber delvis turnus og delvis fleksitid. Ved nye henvisninger settes det sammen et lag rundt familien som skal sørge for samtidig innsats på flere områder. Disse områdene er nettverksrelatert, familiefokus, oppfølging med skole og miljøterapeutisk tilnærming.

Flere barn, unge og foreldre har fått tilbud i grupper på Link i 2018 enn tidligere år. Dette er en ønsket utvikling. Foreldregruppe er et brukerstyrt felleskap hvor alle har erfaring med å være familier med hjelp i barnevernet. Gruppen skal gi foreldre mulighet til å dele og nyttegjøre seg av andre foreldres erfaringer.

Det har vært gjennomført jentegruppe, yogagruppe, foreldregruppe og miljøterapigruppe. Jentegruppen er en mulighet å skape gode og trygge fellesskap hvor en kan være seg selv, utforske seg selv og andre sammen med andre i lignende situasjoner. Yoga er tilbudt til foreldre og barn/ungdom som har glede og utbytte av å øve på pusteteknikker, fysisk bevegelse og opprette kontakt mellom kropp og sinn. Miljøterapigruppen fungerer som en arena for å øve seg på hverdagslige oppgaver og oppleve mestring. Barna/ungdommene møtes på Linkhuset to kvelder i uka. I tillegg reiser de på tur ca hver 6. helg. I løpet av 2018 har temaer som psykiatri, rus, seksualitet og sosiale media vært et større fokus i miljøterapigruppen enn det har vært tidligere. Dette har bydd på nye opplevelser og utfordringer i møte med ungdommer hvor disse temaene er aktuelle og levende.

Vi har stilt et par ungdommer i gruppen to spørsmål om det å delta i gruppen på Link:

Hva overrasket deg mest med å være på Link?

- *At jeg har blitt snillere med meg selv og andre.*

- At folk som jobber i barnevernet kan ha egne meninger som de deler med ungdommene, og at de er ærlige.

Hva har du blitt oppmerksom på ved deg selv etter at du begynte på Link?

- Før visste jeg ikke hva jeg kunne og undervurderte meg selv hele tiden. Jeg har lært meg å kjenne meg selv på en annen måte enn jeg gjorde før og jeg har også fått mer selvinnsikt.
- At jeg er lett å lese.

Her er i tillegg et utdrag fra ei jentes skildring av ei turhelg med ungdomsgruppa.

Hei!

En gjæng på 10 stk kom opp t dæm fantastiske leiligheten og fine utsiken rundt klokka 20.00. Nydelig gjæng å færre m syns no æ da. Idag så chilla vi bare:) æ, lars, wanja og emma skull prøv å skaffe fisk, mn fikk ikke en dritt:/ d blæst og va litt gufsat vær men d va vældig koslig:) vældig fint vær ellers, sol og litt frisk bris, hehe.

6. april

æ ble vækt av vækkeklokka t tonje klokka 9 om morran, men d gikk bra for d va fantastisk å våkne opp t så fint vær og en spennende dag i vente. vi spist frokost og d va to kids som itj hadd sove så my inatt, men sånn e d jo når man e på tur. dæm bråka jo ikke i det hele tatt, så alle fikk søv haha.

æ og lars sku prøv å fisk litt før vi dro for å kjør rib, men æ satt fast kroken i stein elns og mista to sånn fiskegreie.

alle fikk på sæ guldress, redningsvest og brilla, for vi ska jo trosd alt kjør rib. Å d ska æ si dokker, d va drit gøy!! alle syns d va jævlig fett og alle kosa sæ max. de gikk fort å hoppa vældig, og nånn fikk kanskje litt vondt i underlivet hahaha.

vi kom fram på sula og d va helt nyyyydelig!!! alle skulla skjedd d for d va som en åpenbaring som traff mæ i trynet med en tjukk bok. d va åsså en del pokemans dær, og gymma.

vi kjørt hjem igjæn og det va enda hæftiger.

lars skull åsså vær snill å hjelp t å bær nåkka for dæm ut på sula, men han skada sæ hardt, og mått t lægen elns på Hitra. rip venstre tommelen t lars...

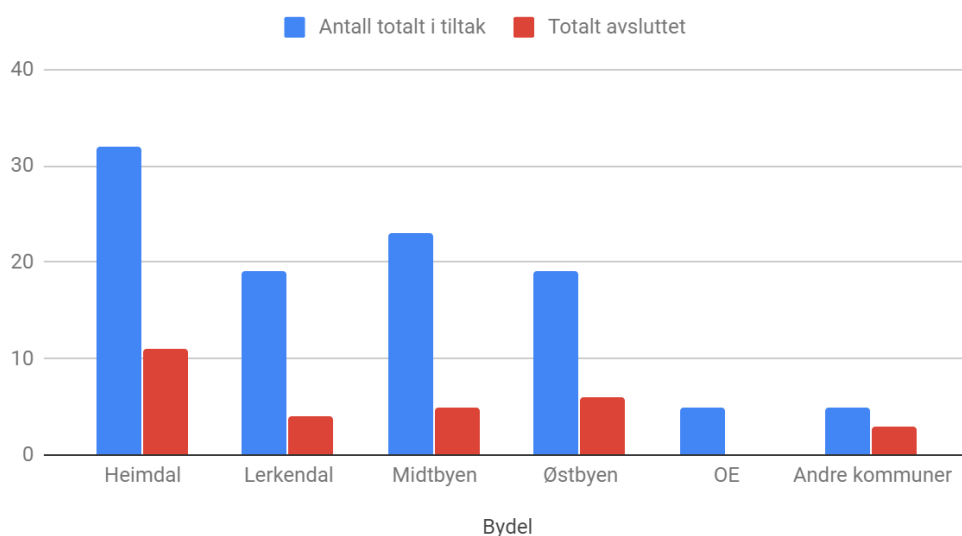

2.3 Resultat

Link jobbet i løpet av 2018 med 103 barn og deres familier. Tilsvarende tall var 87 barn og familier i 2017 og 74 i 2016. Vi startet året med 76 barn og familier. I løpet av året ble det gjort 35 nye inntak. 29 saker ble avsluttet i løpet av året. Det vil bli naturlig at vi fremover også samarbeider i noen familier med saksbehandlere for langtidsplasserte barn. Det er første året vi får barn henvist fra egen enhet. Slik er fordelingen på bydeler, byomfattende enhet og andre kommuner:

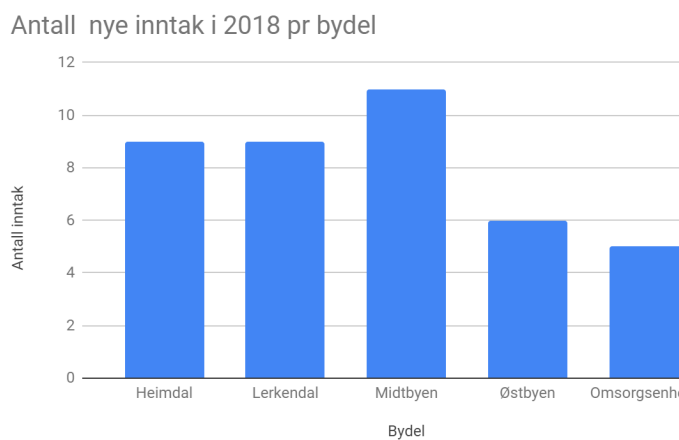
Figur 2: Totalt antall barn og unge i Link, og avsluttede saker, i 2018

Totalt antall barn og unge i 2018 pr bydel

Som tidligere år har Link flest familier fra Heimdal bydel, men det har vært klar økning fra de andre bydelene.

Figur 3: Nye inntak i 2018 fordelt på ulike bydeler

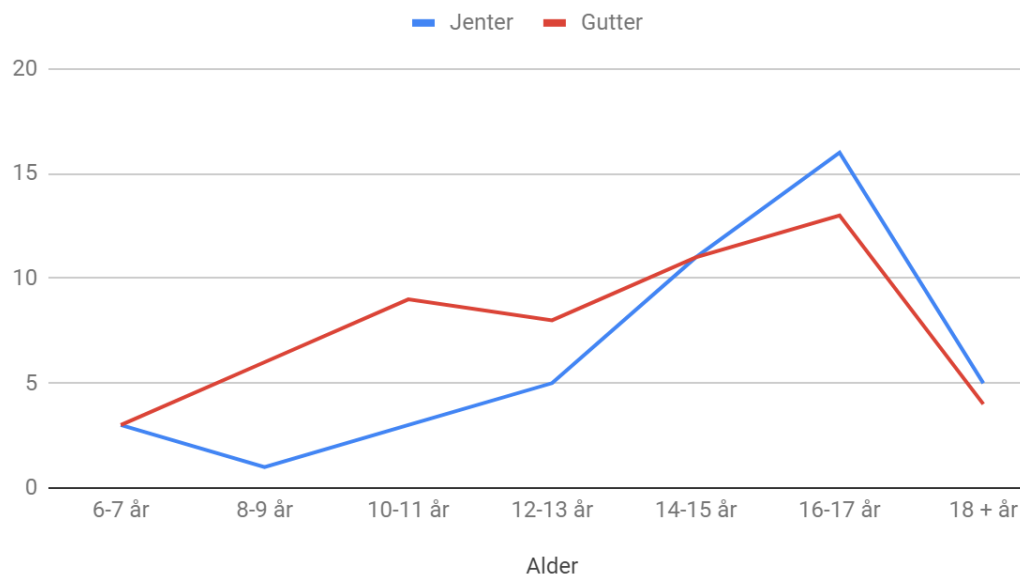

Det har vært flest nye inntak fra Midtbyen bydel i 2018.

Links målgruppe er i endring ved at der vi tidligere jobbet mest med ungdom, skal vi fremover jobbe med barn 6-14 år. Nedenfor ser en antall barn og unge i tiltak fordelt på alder og kjønn.

Figur 4: Antall jenter og gutter i Link fordelt på alder

Antall etter alder på barn og unge 2018

Flere yngre barn blir henvist Link nå, men som vi ser av denne grafen har vi fortsatt mest kontakt med ungdom fra 14 -17 år. Det er likevel slik at 39 % av barna er i barneskolealder.

Alder skal tas mer hensyn til i henvisninger fremover. De eldre ungdommene skal henvises til blant annet Gartnerhaugen. Av de yngre barna har vi flest gutter henvist til oss, men det er jentene som er i flertall av våre 14 -17 åringer.

2.4 Avdelingens hjertesaker i 2018

Link har i 2018 hatt spesielt fokus på å implementere Trondheim kommunes barnevernstrategi. Vi som tiltak er et av flere svar på strategien. Vi har hatt fagdager med dette som tema både på våren og høsten. Trondheim kommune skal gjennom strategien bli mer treffsikre på hvilke barn som kan få et bedre tilbud med hjelpetiltak, og hvilke som trenger fosterhjem/ institusjon. For å oppnå dette må vi samarbeide godt med barnevernadministrasjonene på våre fire bydeler. Vi har i 2018 hatt ekstra fokus på drøftinger med barnas kontaktpersoner for å treffe riktig med tiltakene.

Studier viser at barnevernet ikke klarer å hjelpe de som strever mest. Dette er barn som lever i familier med vanskeligheter og utfordringer på flere områder samtidig. Dette kan være store familiekonflikter, rus, psykiatri, økonomi, utfordringer i skolen, fysisk og psykisk vold, traumer, foreldreskap som hindrer god utvikling for barna,

gjørne på grunn av egne oppvekstkår, osv. Denne forskningen sier også at institusjonsplassering i mange tilfeller ikke er utviklingsfremmende for barn og familier med kompleks problematikk.

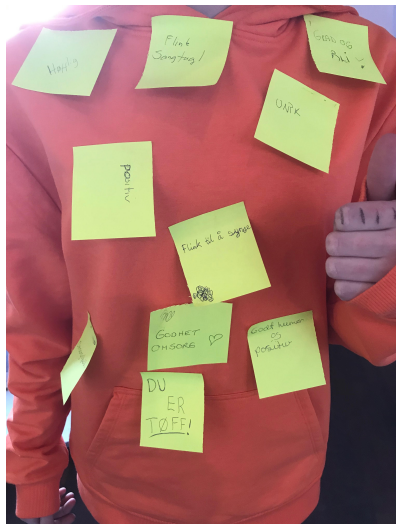
På Link ser vi på denne nye kunnskapen som en plikt til å videreutvikle og etablere tiltak som møter behovene. Den systemiske tenkinga der barnet, familien og nettverket får samtidig hjelp er noe vi streber etter. Ett av tiltakene vi har gjort i 2018 for å bedre vår kompetanse og utvikle vårt tilbud er deltagelse i Life prosjektet (Learning to innovate with families in Europe).

Life-prosjektet har vært finansiert gjennom EU sitt forskningsprogram Erasmus. Dette prosjektet bygger på den konklusjon som er trukket av forskning på familier som har kontakt med barnevernet. Jo større problemer barn og familier har, jo mindre hjelp får disse barn og familier. Dette er funn som er internasjonalt. Arbeid i familier som sliter veldig mye har mange fellestrekk på tvers av landegrensene. Life har forsøkt å tilnærme seg det påfølgende viktige spørsmål; er det mulig å jobbe på andre måter i samarbeid med de familier Link får henvist? Å jobbe med "familier i barnevernet" er i seg selv komplisert fordi forskning og praksis viser til store forskjeller på disse familiene. Det er ingen entydig gruppe vi taler om. Noen barnevernsfamilier har mange flere ressurser enn andre. Større kunnskap om de enkelte familiers hverdagsliv kan gi større muligheter for tilpasset, treffsikker hjelp eller støtte. Hverdagslivet er den sammenheng hvor livet skjer, hvor også problemer eller forandringer av disse finner sted. Forskning på grupper kan vanskelig predikere presist på individnivå. På samme måte kan barnevernets praksis i liten grad generaliseres som gyldig praksis uten risiko for feilslutninger eller en instrumentell tilnærming til det mangfold en møter i barn og foreldres hverdagsliv. Det ligger også begrensinger i å se på barneverntjenestens arbeid fordi dette er så forskjellig mellom kommuner, mellom tiltak og mellom de ulike ansatte. Om familielivet er en prosess hvor endringer skjer bør en ha kontakt over tid. Kontakt over tid er også avgjørende om en ønsker å bygge relasjoner. Å ta utgangspunkt i familien kan derfor være en mulig vei videre. Spørsmålet da er om det finnes et handlingsrom for å gjøre noe annerledes med familien som et mulig utgangspunkt?

Nettverksarbeid er også en viktig del av barnevernstrategien. På Link har vi holdt fokus på nettverksarbeid oppe. Flere ansatte har, eller er i utdanningsløp innen nettverksarbeid. Nettverkspraksis er et bredt felt. Selv om utdanningen som flere har gir mest innføring i ledelse av og forberedelse til nettverksmøter, skjer det like mye, om ikke mer nettverksarbeid mellom møtene, i kontakt med barna, familien og øvrig nettverk. For de med begrenset nettverk, jobber vi med å etablere nettverk. Nettverkfokuset har gjort oss mer bevisst på viktigheten av å ha en grunnleggende tro på at mennesker selv kan finne løsninger og retninger innen egen familie og nettverk som gjør dem i stand til å møte og håndtere utfordringer som oppstår. Til tross for ansatte som holder nettverksfokus høyt ved Link, har vi stort utviklingspotensiale internt hos oss og i samarbeid med samarbeidspartene innen barnevernfeltet. Vi har det siste året prøvd å få til nettverksmøter innen den første måneden vi er i kontakt med familier. Dette har vi til dels lyktes med.

2019 er kanskje året vi får til dette i større grad, i tillegg til oftere å få være med å lede nettverksbaserte møter i barnevernundersøkelser.

Nettverksmøter/praksis kan være så mangt, og det er viktig å være smidig og fleksibel for å tilrettelegge møter som passer for hver enkelt. Det gleder oss at flere avdelinger ved enheten har tatt kontakt med oss for å utvikle nettverksjobbing ved sin avdeling.

Nettverksarbeid kan være så mangt.

3 Gartnerhaugen

3.1 Gartnerhaugens oppgaver

Målgruppen for nye Gartnerhaugen er ungdom fra 14 - 23 år. Gartnerhaugen tilbyr:

- Hjelpetiltak til ungdom med sammensatte vansker som bor hjemme, hos husvert eller på hybel.
- Ettervern til ungdom som bor hjemme og/eller har flyttet fra institusjon og fosterhjem.
- Ettervern til ungdom fra andre kommuner.

Gartnerhaugen skal ta imot alle ungdommene fra Trondheim kommune som vurderes som en del av denne målgruppen. Det betyr at vi ikke har noe måltall på hvor mange vi kan følge opp. Vi må i tillegg ta i mot ca 20 ungdommer fra andre kommuner. Alle ungdommer og deres familier blir henvist til Gartnerhaugen via en barnevernadministrasjon.

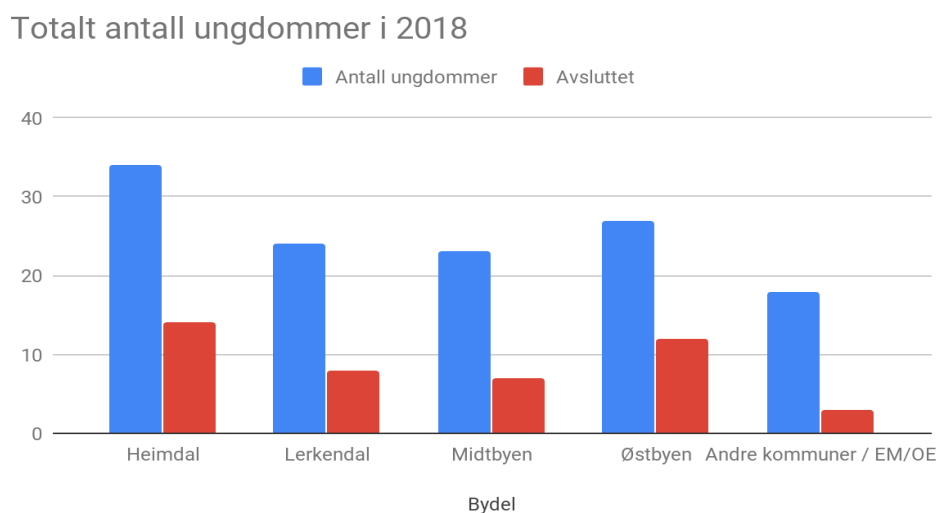
3.2 Rammer og organisering

Gartnerhaugen holder til i Gartnerhaugveien 2 på Lade. Vi er 19 ansatte som er organisert i to like store team, med hver sin teamleder. Teamene er sammensatt av ulike faggrupper. Alle har minimum 3-årig høgskole- eller universitetsutdanning. De fleste har etter- og videreutdanning. Alle ansatte jobber for tiden etter en fleksitidsavtale som gir mulighet til å jobbe til kl 21.00, to kvelder i uka.

Vi skreddersyr vår innsats i et samarbeid med ungdommen, familien, saksbehandler og andre viktige personer i ungdommens liv. Hver ungdom og hver familie er unik, og trenger ulike ting fra oss. Vi tar utgangspunkt i deres håp, ønsker og drømmer for fremtiden. Rollen vår blir å være en medvandrer mot et ønsket liv. Noen ganger er samtaler det som trengs, andre ganger mer konkrete ting. Gartnerhaugen har lang erfaring med å lede samtaler med flere tilstede. Disse møtene kaller vi nettverksmøter. Ungdommen og/eller familien inviterer inn andre viktige mennesker i livet til et samarbeid om de utfordringene de står i. Disse menneskene kan være besteforeldre, tanter, onkler, naboer, venner, fotballtrener, lærer, lege eller andre. Gartnerhaugens terapeuter leder møtet og tar ansvar for at alle blir best mulig ivarettatt og lyttet til. Ungdommene, deres familie og nettverk gis gjennom disse møtene et rom for å mobilisere kraft og støtte, for å få gjort noe med det vanskelige man står i. Ungdommen og/eller familien bestemmer selv hvem som blir invitert. Noen ganger er det naturlig å invitere noen få, andre ganger veldig mange.

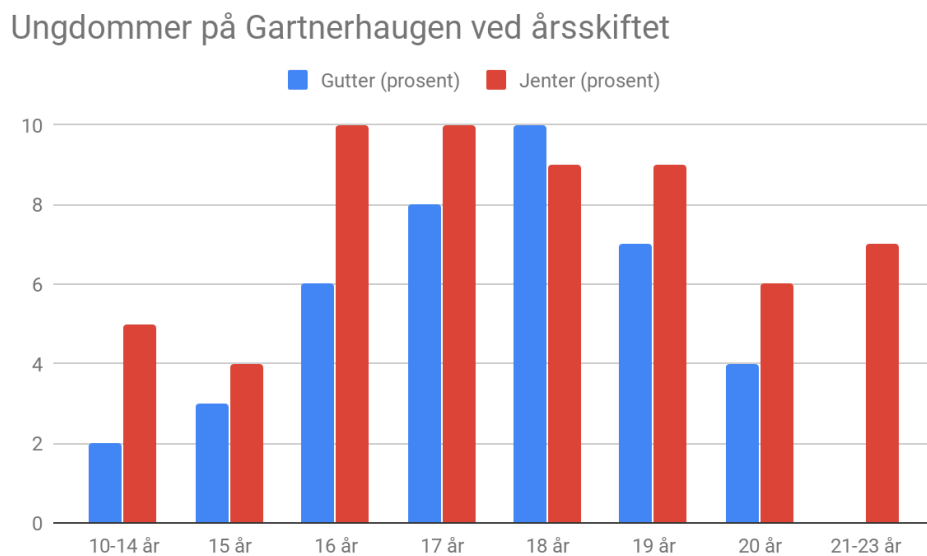
3.3 Resultat

Figur 5: Totalt antall ungdommer i Gartnerhaugen i 2018 fordelt på bydeler/andre

Vi hadde totalt 126 ungdommer på vedtak i 2018, en økning på 9 % fra 2017 og 32 % fra 2016. I 2018 var det, som året før, Heimdal bydel som benyttet seg mest av Gartnerhaugens tilbud.

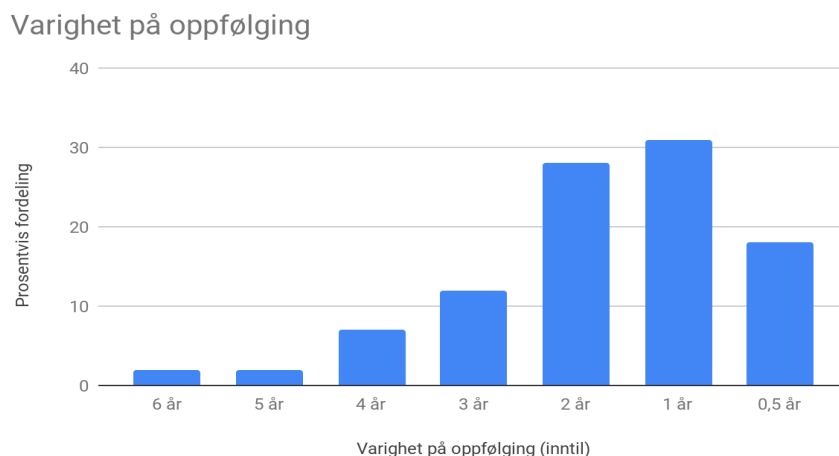
Figur 6: Totalt antall ungdommer fordelt på alder og kjønn pr. 31.12.2018

Behovet for Gartnerhaugen har vært størst for ungdommer mellom 16 og 18 år. Over 50 % av ungdommene var i denne aldersgruppen.

Mange av ungdommene ble 18 år og gikk over til ettervern underveis i oppfølgingen og hadde både barnevernsvedtak og ettervernsvedtak i samme kalenderår. Ca 50% av ungdommene var i løpet av 2018 ettervernsungdommer. Vi fulgte opp kun fem ungdommer over 20 år. Gartnerhaugen gjennomførte ingen brukerundersøkelser i 2018.

Figur 7: Oppfølgingens varighet i Gartnerhaugen

Gartnerhaugen følger opp ungdommene i snitt ca. 2 år. De aller fleste avsluttes mellom det første og det andre året av oppfølging. Ca 20 % får oppfølging mer enn to år.

3.4 Avdelingens hjertesaker i 2018

Slutt med døgnåpen tjeneste

I januar 2018 ble det fra rådmannen besluttet at Gartnerhaugens budsjett skulle reduseres med ca 40 %. Gartnerhaugen har inntil dette vært et sentralt barnevernstiltak i Trondheim siden oppstarten i 2002. Tiltaket hadde hatt bemanning døgnet rundt, året rundt i over 16 år. 11. juni 2018 låste vi døra og stengte huset for første gang på natta. Avdelingen ble fra da av en tjeneste med tilbud mellom kl 08 og 21 på hverdager. Med en så stor reduksjon og en økende pågang av ungdommer, kunne vi ikke fortsette å jobbe som før. Titlene "miljøterapeut", "familieterapeut" og "nettverksterapeut" ble erstattet med en felles tittel - "terapeut". Hver ungdom skulle få to terapeuter hver og få skreddersydd oppfølging etter sitt behov. Den store endringen for våre ungdommer ble at Gartnerhaugen ble kun tilgjengelig i deres terapeuters arbeidstid.

I løpet av våren 2018 ble ca. 15 deltidsstillinger tatt ut av tjenesten. Ansatte i disse stillingene hadde enten funnet seg annen jobb selv, eller fikk tilbud om stilling i andre deler av Omsorgsenheten. 11. juni sto vi igjen med 19 ansatte.

Nedbemanningsprosessen ble mindre dramatisk for de ansatte enn fryktet. Ingen ble meldt overtallig og alle som ønsket det fikk tilbud om lik eller større stilling. Vi brukte tiden godt fra januar til juni og fikk fordelt ungdommene til de gjenværende ansatte i en gradvis prosess, slik at alle var fordelt når reduksjonen trådte endelig i kraft 1. juli. De gjenværende ansatte ble fordelt på to team med hver sin teamleder.

Åpen dialog og nettverksmøter

Gartnerhaugen har i 2018 økt sitt fokus på å bistå ungdommene gjennom nettverksmøter. Alle nye ungdommer starter oppfølgingen fra oss med et oppstartsmøte. Her deltar ungdommen selv, ungdommens nærmeste støttespillere, saksbehandler og terapeuter fra Gartnerhaugen. Dette møtet ledes dialogisk, og målet er å sammen finne et felles prosjekt, som danner utgangspunktet for ungdommens tiltaksplan. Vi søker i langt større grad å kollektivisere ungdommens utfordringer, og invitere inn viktige mennesker i ungdommens liv for å søke veier mot et bedre liv. Antallet nettverksmøter økte markant i løpet av høsten 2018, og alle terapeutene har ledet og deltatt på ulike nettverksmøter for ungdommene tilknyttet Gartnerhaugen.

Tre av våre ansatte avsluttet våren 2018 en toårig videreutdanning i Åpen dialog og nettverksmøter. Deres eksamensoppgave setter ord på hva vi har ønsket å oppnå på Gartnerhaugen i 2018:

"Vi er i relasjoner til alle de menneskene som er rundt oss. Noen nærmere enn andre. Relasjonene gir mening og sammenheng til vår tilværelse. De relasjonene

som vi er en del av er med på å forme oss som mennesker, hvilke livsbetingelser vi lever under, og om måten vi forholder oss til omverden på. Derfor blir det kanskje ikke et spørsmål om vi skal jobbe med nettverket, men heller et spørsmål hvordan. Nettverksmøter og åpen dialog er ikke en metode eller en teknikk, men mer en innstilling som bunner i at man anerkjenner og respekterer – og strekker ut en hånd mot den andres annerledeshet. Forståelsen oppstår mellom mennesker og ikke gjennom hjelpeinstanser.

I et monologisk samarbeid er vi ute etter å forstå personens motiver, holdninger, intensjoner og kognitive evner. Dette er noe helt annet enn relasjonell dialogisk prosess. Vi tenker at mennesker forsøker å leve så godt de kan innenfor de sammenhengene de lever i, derfor er det viktig at fagpersonene samarbeider med og på vegne av dem, slik at de kan få muligheter og valg som kan bidra til det livet de ønsker seg. I alle samtaler vi har med familier vi skal hjelpe, gjennom våre holdninger til dem, er vi med på å bestemme hvilken vidde og farge deres verden får (Løgstrup 2000). Vi som jobber i barneverntjenesten er med på å gjøre samtalerommet trangt, mangfoldig, truende, utrygt, godt. Det handler først og fremst ikke om teorier vi har med oss, men vår holdning til de mennesker vi møter.

4 Avdeling ressurs og støtte

4.1 Avdeling ressurs og støtte sine oppgaver

Avdeling ressurs og støtte er organisert i to team, som har ulike spesialiserte oppgaver innenfor tjenesten, team utredning og tilsynsadministrasjon, samt team tiltak.

Team utredning og tilsynsadministrasjon

Teamet samarbeider tett med Avdeling oppfølging, samt med barnevernsadministrasjonen på bydel. Arbeidsoppgavene er i hovedsak:

- rekruttere og utrede besøkshjem
- rekruttere, utrede og godkjenne fosterhjem i slekt og nettverk
- forberede og føre saker i nemnd og rett, både etter krav fra foreldre, samt på initiativ fra Avdeling oppfølging, når det gjelder
  - endring av samvær
  - tilbakeføring
  - fratakelse av foreldreansvar og adopsjon
- bistå ved kartlegging av bekymring i fosterhjem

Teamet bistår Avdeling oppfølging med målrettet og tidsavgrenset intervensjon ved behov, herunder også i akutte situasjoner og kriser.

Tilsynsadministrasjonen sine oppgaver er i hovedsak:

- rekruttere og kvalitetssikre tilsynspersoner i fosterhjem i Trondheim kommune
- gi opplæring og veiledning til tilsynspersonene, slik at tilsynet med barn i fosterhjem gjennomføres faglig godt og forsvarlig

Team tiltak

Teamet sine arbeidsoppgaver har et stort spenn, hvor arbeidsoppgavene er fordelt på individ, gruppe og systemnivå, og teamet skal være en ressurs og støtte for de ulike avdelingene på enheten, samt være et bindeledd mellom BFT bydel og Omsorgsenheten. Teamet skal følge opp barnevernstrategien for enheten, samt sikre helhetlig fagutvikling for plasserte barn og enslige mindreårige flyktninger. Videre skal teamet ha oversikt over hva enheten som helhet deltar på av ulikt prosjektarbeid, samt formidle kompetanse som kan benyttes på tvers av avdelinger.

Teammedlemmene har oppgaver innenfor følgende:

- kartlegge barn og unges psykisk helse, vurdere metoder og tiltak som skal iverksettes og evaluering av disse, eventuelt viderehenvisning til 2. linjetjeneste eller andre
- bistå i akutte situasjoner og kriser
- følge opp og veilede biologiske foreldre:
  - Marte meo veiledning for å bedre kvaliteten på samspill mellom foreldre og barn
  - tiltaket Foreldrestøtten
  - samarbeid med biologiske foreldre sammen med oppfølger i spesielle saker
- ansvar for forhandlings-/fosterhjemsutvalget, for å sikre et likeverdig nivå på forsterkning til fosterhjem, både faglig og økonomisk. Dette gjelder hele Barne- og familietjenesten
- veilede fosterhjem, som faglig forsterkning:
  - COS (gruppe og familie)
  - familieterapi
  - Marte meo
  - veiledning når det gjelder psykisk helse
  - veiledning som gjelder ivaretagelse og forståelse av kultur/livssyn
- familie- og nettverksarbeid
- veilede bydel i saker som gjelder skifte av omsorgsbasis
- gi intern gruppeveiledning til ansatte, både når det gjelder sak og prosess, samt konsultasjon i enkeltsaker
- utarbeide rutiner og faglige standarder, inkludert system for brukerevalueringer
- sikre fagutvikling innenfor både minoritetsområdet samt ordinært barnevern
- veilede innen miljøterapeutisk tilnærming, systemstøtte, og flyktningefaglig og barnevernfaglig støtte til bofelleskap, institusjon, og oppfølging i egen bolig i EM-området

- samarbeide med frivillighet og organisasjoner som supplement til barnevernfaglig tilbud i enheten
- best praksis-samarbeid med andre kommuner og fagmiljø i egen kommune (nettverk)
- samarbeid med utdanningsinstitusjoner og andre aktører - forsknings- og evalueringsoppdrag, undervisning, studentsamarbeid o.a. i samarbeid med FOU kontakt
- sikre god praksis og tiltaksutvikling ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger - i egen enhet og i samarbeid med andre
- veilede/undervise til eksterne samarbeidsparter når det gjelder minoritet og migrasjon og traumebevisst omsorg
- migrasjonshelseinformasjon i samarbeid med IOM eller andre
- kompetanseutvikling - arrangere kurs og konferanser for ansatte i egen enhet, eventuelt lokalt eller regionalt i samarbeid med andre aktører
- ulikt prosjektarbeid/prosjektledelse

4.2 Rammer og organisering

Avdelingen er delt inn i to team inkludert tilsynsadministrasjonen, med totalt 21 ansatte. Disse teamene har hver sin teamleder. Hele avdelingen ledes av avdelingsleder. Avdelingen er samlokalisert med Avdeling oppfølging og EM barnevernadministrasjon på Vestre Rosten.

4.3 Resultat

Tabell 3: Tilsyn i fosterhjem, 2. halvår 2018

Type fosterhjem	Antall	Oppfylt krav om tilsyn
Antall barn i fosterhjem i kommunen, hvor Trondheim er bostedskommune	69	63 (91,3 %)
Antall barn i fosterhjem i kommunen, hvor Trondheim er både omsorgskommune og bostedskommune	110	90 (81,8 %)
Totalt	179	153 (85,5 %)

Tilsynsadministrasjonens oversikter viser at i 63 av 69 saker der andre kommuner har omsorgsansvaret, og barnet bor i Trondheim, er kravet om tilsyn oppfylt. Der Trondheim både er omsorgskommune og bostedskommune, er kravet oppfylt i 90 av 110 saker.

Tabell 4: Oversikt arbeidsomfang, Team utredning i 2018, fordelt på type saker

Type sak	Antall
Besøkshjem, utredning	16
Fosterhjem, utredning	41
Fosterhjem, bekymring	2
Tilbakeføring	30
Fremme forslag om omsorgsovertakelse	6
Samvær, endringer	22
Anke tingrett	3
Innsyn i dokumenter	11
Andre oppdrag	9
Totalt antall saker	148

Avdelingen bistod oppfølgingsansatte i totalt 148 saker i 2018. En hadde i alt 41 utredningssaker som gjaldt plassering i fosterhjem hos slekt og nettverk (inkludert beredskapshjem). Når det gjelder tilbakeføringssaker er det slik at ikke alle saker oversendes fylkesnemnda, men avsluttes før dette. I alt 28 av de 30 saker som gjaldt krav om tilbakeføring er fra privat part. Når det gjelder endring av samvær er 10 av 22 saker krav fra privat part.

4.4 Avdelingens hjertesaker i 2018

Avdeling ressurs og støtte var nyopprettet ved årsskiftet. Parallelt ble det innført helhetlig ledelse samt oppgaveoverføring fra bydel. 2018 ble derfor året hvor en ny organisasjon/avdeling skulle sette seg, samt at det for noen på avdelingen tok lang tid før de var hadde overført sine arbeidsoppgaver til nye barnevernkonsulenter. Hjertesaken var derfor å få organisering og oppgaver på plass i løpet av året. Året har vært preget av at nye roller og rutiner skulle falle på plass, noe som nok har vært opplevd som både svært krevende og spennende av den enkelte. I tilsynsadministrasjonen har det kommet to nye medarbeidere, etter at to gikk av med pensjon, så et nytt team måtte sette seg også der, samtidig som gode resultater

skulle leveres. På team utredning har det vært en bratt læringskurve, og teamet får gode tilbakemeldinger fra samarbeidspartnere. De er fortsatt opptatt av å utvikle seg. Team tiltak har vært, og er fortsatt, i en prosess. Teamet har mange, og tildels ulike, oppgaver, og er ikke så homogent som andre team på enheten. Fine erfaringer herfra er gruppeveiledning, samarbeid om utredningsprosjekt, faglig forsterkning til fosterhjem, bistand i ulikt krisearbeid, fosterhjemsutvalg, for å nevne noe.

5 Avdeling oppfølging

5.1 Avdeling oppfølging sine oppgaver

Avdeling oppfølging sin primæroppgave er å følge opp barn og ungdom som bor langvarig i fosterhjem etter institusjon. Dette omfatter ansvaret for at alle lovkrav til denne gruppen barn og familier ivaretas. I praksis betyr det å følge med og sikre barn og ungdom gode oppvekstvilkår, være i dialog med biologisk familie, gi støtte og veiledning til fosterforeldre, samt koordinere innsatsen og samarbeide med andre instanser rundt barnet.

5.2 Rammer og organisering

Avdelingen er delt i 2 team, barneteam og ungdomsteam. Disse teamene er koordinert av hver sin teamleder. Hvert team er igjen delt i 2 mindre grupper. Hele avdelingen ledes av en avdelingsleder. Avdelingen består av 24 ansatte, alle med godkjent fagutdanning og samtlige har flere års videreutdanning. Arbeidserfaringen ligger mellom 7 og 35 år, med snitt på ca. 12 - 15 år. Kompetansen i avdelingen vurderes derfor å være svært solid.

Organisering i 2 team ut fra aldersinndeling ser vi er nyttig. Det kreves ulik spisskompetanse å følge opp sped- og småbarn, skolebarn, og ungdom og overgangen til voksenlivet. Det er forskjellige samarbeidspartnere og ulike lovverk å forholde seg til. To medarbeidere fra Avdeling oppfølging og Avdeling ressurs og støtte har deltatt i arbeidet for å lage en felles standard for ettervernsarbeidet i hele BFT. Dette ble et meget innholdsrikt og godt dokument å jobbe ut fra.

Med oppgaveoverføringen og et helhetlig ansvar fikk vi også ansvaret for økonomisk forsterkning av fosterhjemmene. Beslutningene om nivået i hver enkelt sak ligger hos avdelingsleder, men alle sakene drøftes grundig i forhandlingsutvalget på forhånd. Prosjektleder i Avdeling ressurs og støtte har ledet møtene, og har holdt en meget god oversikt over både saker, tidsfrister og pengebruk. Dette har vært til helt uvurderlig hjelp for Avdeling oppfølging. At vi har fått dette økonomiske ansvaret har

endret fokuset i fosterhjemsbesøkene sammenlignet med tidligere år. Vi ser en tendens til mer problemfokus hos barna, - for å legitimere den økonomiske forsterkningen.

Fram til 2018 var vårt hovedfokus barnet og ungdommene og deres utvikling i sin omsorgsbasis, enten fosterhjem eller institusjon. Det gjorde at veiledning av fosterforeldre, samarbeid med barnehage/skole og helsetjenester, ansvarsgruppe-møter og samarbeidsmøter med institusjoner, tok det meste av tiden.

Med ny oppgavefordeling i Barne- og familietjenesten, barnevernstrategien og stadig tydeligere krav i loven om medvirkning, er vi nå i ferd med å endre faglig fokus noe, og går mer i retning av nettverksarbeid og økt innsats på samarbeid med biologiske foreldre. Målet framover er imidlertid å mestre begge deler: vi skal beholde kompetansen og trykket på å sikre god omsorg i fosterhjem og institusjon, og samtidig styrke samarbeidet med biologisk familie.

Å styrke oppfølgingsinnsatsen for de langtidsplasserte barna bygger på et samarbeid mellom Avdeling ressurs og støtte og Avdeling oppfølging. Begge avdelinger er avhengig av hverandre for å utføre jobben overfor barna og deres familier. Denne modellen gjør at ikke alle oppgaver "konkurrerer med hverandre" i en travel hverdag. Modellen har ført til at arbeidsoppgaver som ble nedprioritert tidligere nå i større grad blir gjennomført. Det gjelder for eksempel å føre sak for Fylkesnemnda vedrørende reduksjon av samvær. Modellen gjør også at krav fra foreldrene om tilbakeføring eller mer samvær, gjennomføres innen tidsfrist. Se tallmateriale på dette i tabell 4.

5.3 Resultat

Avdeling oppfølging hadde ved utgangen av 2018 ansvaret for 349 plasserte barn og unge.

Tabell 5: Plasserte barn og unge fordelt på alder

Alder	Antall	Andel
0 - 3 år	13	3,7 %
4 - 6 år	39	11,2 %
7 - 12 år	125	35,8 %
13 - 17 år	107	30,7 %
18 - 23 år	65	18,6 %
Totalt	349	100 %

Et flertall av de plasserte barna er i aldersgruppen 7 - 12 år (ca. 36 %), og den nest største aldersgruppen er ungdommer 13 - 17 år (ca. 31 %). Ca. 1/5 av sakene er ettervernstilbud etter fylte 18 år.

Tabell 6: Barn og unge fordelt på type omsorgstiltak

Omsorgstiltak	Antall	Andel
Fosterhjem	313	89,7 %
Institusjon	12	3,4 %
Hybel/andre botiltak	24	6,9 %
Totalt	349	100 %

Ca. 90 % av de plasserte barn og unge har fosterhjemstiltak. Det ble gjennomført lovpålagte fosterhjemsbesøk i 282 av disse 313 sakene (90,09 %).

Tabell 7: Barn og unge fordelt på lovhjemmel ved plassering, og lovpålagt plan

Lovhjemmel	Antall	Andel	Antall med plan	Andel i prosent
§ 4-12	260	74,49%	259	99,61%
§ 4-4 og § 1-3	89	25,50%	86	96,62%
Totalt	349	100 %	345	98,85%

Ca. 75 % av alle barn og unge i fosterhjem eller institusjon er omsorgsplassert i henhold til bvl § 4-12. Vi finner avvik kun hos ett av de plasserte barna ved lovpålagt omsorgsplan. Av 89 barn og unge med frivillig plassering, er 65 av sakene ettervern etter bvl § 1-3. Her mangles plan i 3 av sakene.

5.4 Avdelingens hjertesaker i 2018

Hovedsak nr 1 i 2018 har vært å mestre den nye situasjonen med helhetlig ansvar for langtidsplasserte barn og unge. Å overta disse oppgavene fra bydel har betydd at vi måtte:

- lære oss nye oppgaver, herunder forhandlingene tilknyttet økonomisk forsterkning av fosterhjem
- samkjøre 4 ulike praksiser til 1
- få på plass rutiner, prosedyrer og standarder

- takle et høyere arbeidspress og takle svært vanskelige saker - ofte alene

Hovedsak nr 2 i 2018 har vært å finne den gode samarbeidsformen med Avdeling ressurs og støtte.

Det har betydd:

- en del prøving og feiling
- gjøre evalueringer og bygge videre

Vår hjertesak i 2018 har vært å beholde fagligheten, å ikke miste blikket på det aller viktigste - nemlig barnet, å ta inn over oss ny kunnskap, og å tenke positivt framover. Vi har hatt medarbeidere med på videreutdanning i nettverksarbeid og veiledning, og flere har tatt videreutdanning på høyskole/universitet. Avdelingen tok også over ansvaret for videre opplæring i barnesamtalen. Det har gjentatte ganger vært satt fokus på begrepene medvirkning og forsvarlighet. Avdelingen er stolt over at ingen i prosessen har vært sykemeldt pga arbeidssituasjonen. Det finnes mange suksesser, og ett eksempel kommer fra en samtaleprosess i fylkesnemnda. Barnesamtalen, som en av våre ansatte hadde hatt med to barn, var så godt gjennomført, og barnas røst fremstod så solid og troverdig, at det ble lagt merke til av både jurist og sakkyndig. Det er medvirkning på sitt beste når vi og beslutningstakere blir påvirket av barnets røst.

6 Enslige mindreårige området

6.1 EM området oppgaver

BFT Omsorgsenheten har ansvar for å bosette og å gi forsvarlig bo- og omsorgstilbud for enslige mindreårige flyktninger (EM) til Trondheim. Enslige mindreårige er under 18 år og kommer til Norge uten omsorgspersoner. Mange har vært lenge på flukt, og vi ser også en utvikling de siste to år der mange oppholder seg lenge i mottak i Norge før de bosettes i en kommune. Antall EM som skal bosettes i Trondheim kommune blir hvert år fastsatt av bystyret.

I 2016 bosatte kommunen det høyeste antall enslige mindreårige noen gang bosatt av en norsk kommune, - i alt 123 barn og unge flyttet til Trondheim. Tallet for 2017 var 43. I 2018 bosatte Trondheim kommune 14 EM ungdommer. Variasjonen innebærer at Trondheim kommune må ha en fleksibel tiltakskjede som raskt kan håndtere endringer som følge av politiske skifter og flyktnings situasjonen i Europa.

De bosatte enslige mindreårige er hovedsakling asylanter som får opphold på humanitært grunnlag. Noen har begrenset opphold på grunn av id-tvil. En liten andel hvert år er overføringsflyktninger gjennom FN, og noen er enslige mindreårige som kommer med følgeperson. Målet er å gi et bo- og omsorgstilbud for disse barna, og

som er tilpasset den enkeltes situasjon og behov, og sikre god oppfølging og hjelp på alle livsområder i en balanse mellom tilrettelagt omsorg og selvstendighet.

6.2 Rammer og organisering

Alle enslige mindreårige har vedtak etter lov om barneverntjenester, og der tiltak vurderes før bosetting etter bvl § 3 - 4. Bo- og omsorgstilbud for det enkelte barnet gis utfra behov og alder jf kartlegging i mottak, og alle blir utredet i fasen like etter bosetting av Omsorgsenheten. For de yngste vil dette si plassering i fosterhjem, og for de yngste med store omsorgsbehov, barneverninstitusjoner (egen institusjon eller Bufetat godkjent institusjon). For de litt eldre tilbys bofellesskap sammen med andre ungdommer, med heldøgns tilsyn i første fase. Neste fase for ungdommene er egen leilighet med oppfølging, eventuelt med ekstra tilsyn av husvert. EM ungdommer får tilbud om ettervern frem til 20 år, og kan også vurderes å trenge videre tiltak i BFT etter dette etter bvl § 1-3, eller hjelp fra andre instanser, slik som Helse- og velferdstjenester, for de som har behov for helsetjenester. De enslige mindreårige kan altså være plassert i tiltak rundt om i hele byen, samt i fosterhjem eller institusjoner i andre kommuner. Det samarbeides tett med andre, - blant annet Flyktningehelseteam, vergemyndigheten, NAV, Helse- og velferdstjenestene, skolene, frivilligheten, Kvalifiseringscenter (INN) og andre - både i det daglige arbeidet fra barnevernadministrasjonen og tiltakene, og gjennom en tverrfaglig møtestruktur på ledernivå.

Figur 8: Organisering av EM området i Omsorgsenheten

EM området, med 127 årsverk, har i 2018 bestått av 4 avdelinger og tiltak - se figur 8: EM barnevernadministrasjon, EM institusjon og Rosendal bofellesskap og EKV bofellesskap, Elgeseter bofellesskap og Ranheimsveien bofellesskap og Innsatsteam, samt Opal oppfølging og kvalifisering. Omsorgsenhetens psykologteam

har veiledningsansvar i tilbudene i hele EM området når det gjelder psykisk helse. Merkantile tjenester for EM er samlet i et administrasjonsteam ved Vestre Rosten i Omsorgsenheten. Et rådgiver- og fagutviklingsarbeid i enheten sikrer bosettingsforberedende arbeid, EM feltets fag- og kvalitetsutvikling, og kontakten inn mot frivillighet og forebyggende innsats. I løpet av året har endring av organisering som følge av lavere bosettingstall vært et viktig tema i EM området, og arbeid med omstillinger i ansattegruppen et resultat av dette. Dette har også vært et sentralt tema i samarbeidet med de private tiltakene.

6.3 Resultat

6.3.1 Enslige mindreårige med tiltak i 2018

Ved årets slutt var det 191 enslige mindreårige med tiltak fra BFT Omsorgsenheten. Et stort flertall av ungdommene (127) har oppfølgingstilbud i egen bolig eller i bolig med husvert fra Opal oppfølging. 48 ungdommer bor i heldøgns bo- og omsorgstilbud med institusjon eller bofellesskap, og 8 enslige mindreårige bor i fosterhjem eller hos familiemedlemmer. De fleste kommer fra Afghanistan, Eritrea og Somalia, og 85 % er gutter. 33 ungdommer ble avsluttet innen utgangen av året. To ungdommer døde etter en tragisk drapshendelse i september. Med dette fulgte en omfattende krisehåndtering i enheten rettet mot familiene i utlandet, andre EM ungdommer, ansatte, og det afghanske miljøet i og utenfor Trondheim. I 2018 ble det bosatt 14 nye enslige mindreårige.

Tabell 8: EM i tiltak pr. 31.12.18 og nybosatte, fordelt på type bo- og omsorgstiltak

Bo- og omsorgstilbud	Antall i tiltak	Nybosatte
Fosterhjem eller slekt	8	2
EM institusjon: Rabita	5	1
EM bofellesskap: Emilie Kroghsvei, Rosendal, Elgeseter, Ranheimsveien	30	9
Gartnerhaugen	1	
Private bofellesskap (Kirkens bymisjon)	6	
Ole Øisang treningsleiligheter (tilknyttet Rabita)	2	
Opal oppfølging: Egen bolig eller i bolig med husvert	127	2
Statlig institusjon	7	
Andre tiltak – øk. støtte, rådgivning	5	
Totalt	191	14

Av 127 ungdommer med oppfølging fra Opal oppfølging bor 66 i privat leid leilighet, 40 hos husvert, 10 i kommunal bolig, og 10 bor i kommunalt leid bolig (fellesbolig som er tiltaksbolig). En ungdom er uten fast adresse ved utgangen av året.

I 2018 hadde Trondheim kommune avtale med 2 private tilbydere av heldøgns bofellesskapsplasser med tilsammen 18 plasser. 6 plasser fra Crux og 6 plasser fra Kirkens Bymisjon ble avviklet per 31.12.18 med bakgrunn i redusert bosetting.

Av 14 nybosatte i 2018 er 13 gutter og 1 jente. 11 er fra Afghanistan, 1 fra Eritrea, og 2 fra Syria. 5 ungdommer har oppholdstillatelse etter Utlendingsloven § 28, asyl, og 9 etter Utlendingsloven § 38.5, på humanitært grunnlag med identitetstvil.

Figur 9: Antall enslige mindreårige i tiltak fordelt på aldersgrupper

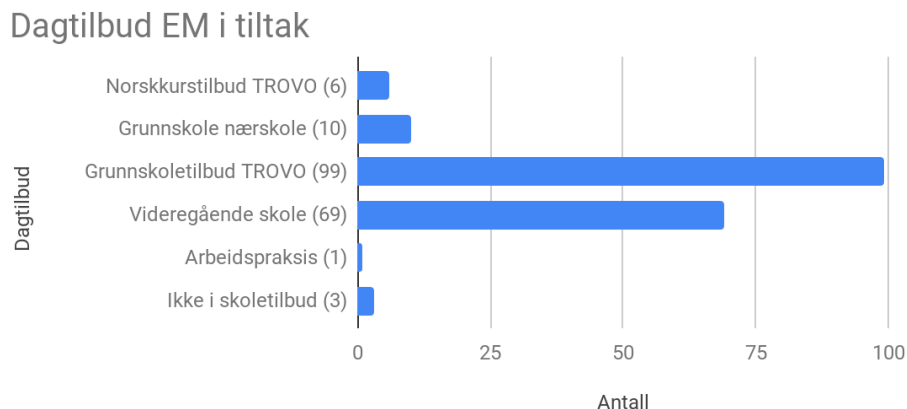
Vi ser at det er 16 EM under 16 år i tiltak (8 %). 40 ungdommer er 17 år ved utgangen av året, og den største andelen med 100 ungdommer er 18-19 år. 35 av ungdommene som er under oppfølging fra Opal er over 20 år med forlenget ettervernstilbud. Det betyr at i alt 71 % av enslige mindreårige i tiltak nå er over 18 år.

Det ble avsluttet 33 ungdommer fra Opal oppfølging året 2018. Ved avslutning var 28 av disse i skole, og 5 var uten dagtilbud. 3 hadde behov for videre oppfølging med tjenester fra Helse- og velferd i tillegg til NAV. 7 ble avslutta uten videre bistand fra det offentlige. 4 av disse hadde fått familiejenforening, og 2 av de jobbet ved siden av sitt studielån.

6.3.2 Skole, arbeid og fritid

Skole og arbeid

Figur 10: Oversikt dagtilbud for enslige mindreårige viser deltakelse i skole (n=188)

I alt 184 av 188 enslige mindreårige med skoleregisterdata, går på skole (mangler registreringsdata for 3 EM). 3 har verken skole eller arbeid, og 1 er i arbeid. En ser at de som ikke har et dagtilbud har svært store helseutfordringer.

EM til og med 15 år ved bosettingstidspunkt får grunnskoletilbud i mottaksskole, og de over 16 får norskopplæring, samfunnskunnskap og grunnskoletilbud ved Trondheim voksenopplæring, TROVO. Hele 105 EM gikk på TROVO høsten 2018. Skoletilbudet for ungdommer i TROVO ble fra høsten 2018 integrert inn i 4 videregående skoler i Trondheim, noe brukerrådet for enslige mindreårige har jobbet for i mange år. Skolene har møtt ungdommene med ulike integreringstiltak. Vi ser at vi har flere elever i videregående enn noen gang tidligere. Selv om skolefravær har vært høyt hos mange det siste året, ser vi at de fleste ungdommer er motiverte for skolegang. Skole er viktig for dem, til tross for en god del helseplager og utfordringer.

Sommeren 2018 har 87 EM ungdommer i tiltak hatt sommerpraksis organisert av Opal Kvalifisering. Sommerpraksis er et tiltak som skal gi ungdommer mellom 16 - 20 år mulighet til å gjøre noe meningsfullt på sommeren, få språktrening og viktig erfaring fra arbeidslivet. I år tok 67 ulike bedrifter inn ungdommer i sommerpraksis, 35 matbutikker og andre typer butikker, 2 helse- og velferdssenter, 7 SFO og barnehager, 5 hoteller, 14 serveringssteder, samt 3 bedrifter med praktisk arbeid. 20 ungdommer fikk mulighet til å fortsette i videre jobb etter endt praksis. Dette er en liten økning fra i fjor.

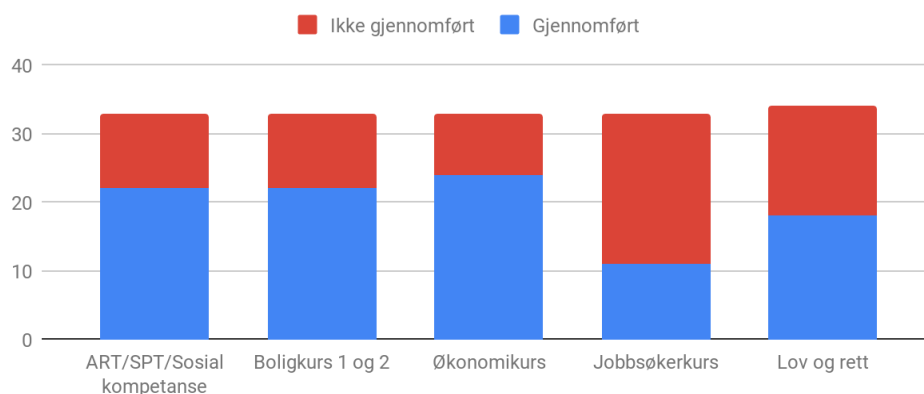
Informasjons- og kvalifiseringsprogram

EM området har eget informasjons- og kvalifiseringsprogram for EM 16 - 20 år. Kursrekken består av AART/sosial kompetanse, boligkurs 1 og 2, økonomikurs,

jobbsøkerkurs, og lov og rett. I tillegg tilbys helsekurs i skolen. Målet er at de ungdommer som avsluttet skal ha deltatt i kursene i dette programmet, og ha gjennomgått sin Samfunnsguide. Samfunnsguiden er et hefte med informasjon om å komme til Trondheim og være ny i Norge, og råd hvordan en kan mestre hverdagen på alle livsområder og bli kjent med sin nye hjemby.

Figur 11: Avsluttede ungdommers deltakelse i informasjons- og kvalifiseringsprogram

Avsluttede ungdommers deltakelse siste to år n=33/Gjennomført

Av de 33 avslutta ungdommene har mange gjennomført kursene som tilbys. På 4 av de 5 av kurs etter skoletid har rundt 20 av 33 ungdommer deltatt. En ser at de som strever mest med psykisk helse heller ikke deltar på flere av kursene.

For de fleste som blir bosatt trengs mye veiledning om systemer og det offentlige rolle. Målet med programmet er at EM ungdommene skal mestre det å bo i selvstendig bolig, skal ha kunnskaper som skal til for å håndtere egen økonomi, skjønne de norske sosiale koder for kommunikasjon og samhandling, og kjenne til norske lover og regler i tillegg til forventninger og regler i arbeidslivet.

Også helsekursene har vært svært viktige, for å kjenne til begreper om fysisk og psykisk helse, å forstå hvordan kroppen fungerer, og ulike temaer knyttet til helse.

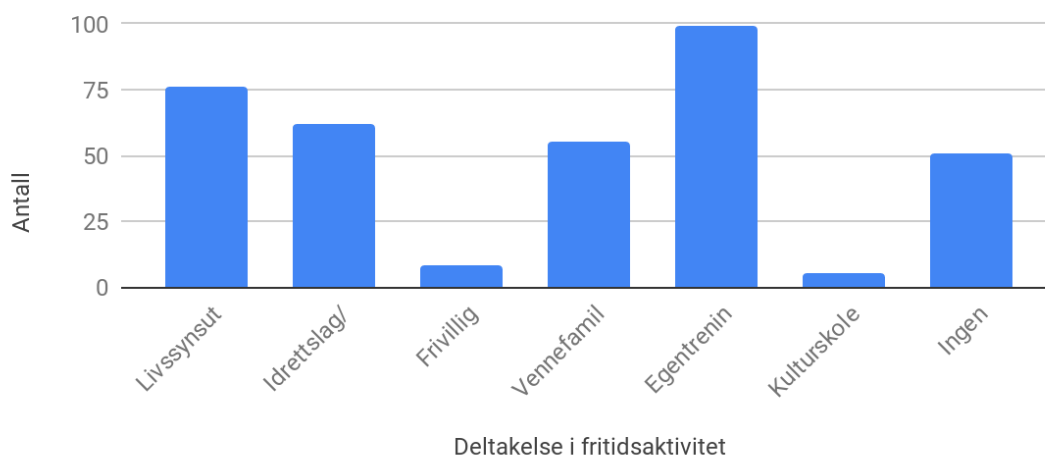
Det er fortsatt endel ungdommer som ikke møter opp på kursdagene, til tross for mye motivasjon fra miljøterapeutene. Dette er frivillig program, og de fleste tilbud er lagt etter skoletid.

Nettverk og fritid

I tillegg til at 40 enslige mindreårige har kontakt med en husvert i sin bolig, har 55 ungdommer ved utgangen av året vennefamilier. Vennefamilie er et frivillig tiltak gjennom Røde kors, der ungdom kobles på en Trondheimsfamilie. Rundt 10 EM ungdommer står på venteliste for å få en slik familie. Røde Kors har jobbet godt med rekruttering og koblinger mellom familier og ungdommer, og i alt 22 ungdommer fikk vennefamilie i 2018. Målet er at alle som ønsker en vennefamilie skal få det i løpet av 2019.

Figur 12: EM ungdom sin deltakelse i faste fritidsaktiviteter per 31.12.18 (varighet mer enn 3 måneder)

Deltakelse i fritidsaktivitet (ungdom kan ha flere aktiviteter)

Enslige mindreårige deltar på ulike arenaer, og de aller fleste er aktive ungdommer. Aktivitet og sosial støtte gir god helse og livsmestring. For mange er religiøs tilknytning viktig, og en stor andel av for eksempel eritreiske ungdommer går jevnlig i kirka. Vi ser at rundt 50 % av ungdommene holder på med egentrening, blant annet på treningssenter. En finner at 48 ungdommer (25 %) av EM i tiltak ikke deltar i noen form for organisert fritidsaktivitet ved utgangen av 2018. Av de eldste ungdommene, som bor i egen bolig, deltar rundt 30 % ikke i organiserte aktiviteter. Flere av de mest aktive ungdommer deltar på flere arena, for eksempel cricketlag, treningssenter og moské.

Selv om mange enslige mindreårige sier at de har en nær voksen og venner, viser en helsekartlegging internt at et stort antall EM ungdommer opplever ensomhet (intern ASEBA kartlegging 2017/18). Spesielt gjelder dette de eldste enslige mindreårige flyktninger over 19 år. 33 % av de under 19 år er litt ensomme, litt færre av de eldre er litt ensomme. Totalt er 38 % av yngste ungdommene ensomme i noen grad, mens så mye som 46 % av de over 19 vurderes å være det samme. Det betyr at vi må jobbe bedre for å knytte på private nettverk, slik at de skal føle tilhørighet og ha emosjonell støtte i voksenlivet.

6.3.3 Enslige mindreåriges medvirkning og brukerrådet

Det ble i 2018 gjennomført trivselsundersøkelser med ungdommenes opplevelse av hvordan det var å bo på Rabita institusjon, og Elgeseter og EKV bofellesskap. Ungdommene er i hovedsak fornøyd med bofellesskapene de bor i og hjelpen de får. Mange ser viktigheten av at de har noen å snakke med, får støtte og hjelp, opplever trygghet, får tilbud om aktiviteter, at de får nye venner og har en struktur i hverdagen.

Flere synes det er vanskelig å forholde seg til så mange regler, og en del unge kan forbinde regler med avvisning. Saksbehandlerne og psykologene gjennomførte besøk hos 101 ungdommer som bor i egen hybel med oppfølging fra Opal i etterkant av drapene. Det kom fram nye opplysninger om noen av ungdommene. Selv om de fleste hadde det greit, ser en også at en del av de eldste strever med å bo alene. Mange satte pris på et besøk og at en viste omsorg på en slik måte, mens andre syntes at det hadde vært for mye fokus på deres situasjon etter hendelsen.

Av de 10 ungdommene som er valgt i brukerrådet (BR) for enslige mindreårige, er det to jenter og 8 gutter, en somalisk, to eritreiske og sju afghanske ungdommer. Brukerrådet har hatt møter en gang pr. måned. Oppmøtet har vært variabelt. Et utvalg av saker i 2018 er:

- Ønsker rundt de nye Åpen base lokalene i Sandgata 2 etter flytting fra Isak
- Mulighet for billigere øvelseskjøring.
- De afghanske ungdommene (i og utenfor BR) har i kjølvannet av dobbeltdrapet gitt innspill på hva de ønsker seg av de afghanske miljøene og deltatt i møter med dem. Innspill er også ønske om aktiviteter som ikke koster så mye, og aktiviteter på helg. Hvordan minnestunden skulle arrangeres ble også drøftet med Brukerrådet.
- Situasjonen for ungdom etter avslutning ved 20 år: De sier at mange ungdommer ikke får utbetaling av livsopphold/ husleie slik de ble forespeilet, og at det er vanskelig å forstå NAV systemet. Denne saken har BR ikke rukket å behandle ferdig.

To unge fra brukerrådet deltok 4. juni på et møte med kommunalminister Tore Sanner som besøkte Trondheim kommune. Ungdommene formidlet at det var vanskelig for enslige mindreårige å finne jobb. Møteformen var samtale med ministeren.

Saker BR har blitt informert om:

- Organiseringen av EM arbeidet i Trondheim kommune.
- Flytting av Åpen Base fra ISAK til Sandgata 2 og endring i mandagstilbudet for de over 20 fra høsten 2018.
- Bosettingssituasjonen (nedgangen i nybosettinger) og nedbygging av EM tiltakene.

6.4 EM områdets hjertesaker i 2018

EM området har i 2018 hatt fokus på

- frivilligsamarbeidet, på tvers av enheter i kommunen og i tett samarbeid med organisasjoner og etniske minoritetsmiljø
- som en medaktør i barnevernstrategiens målsetting om å styrke arbeidet med de komplekse sakene, har EM området utvidet sine oppdrag og tilbudt tjenester inn mot bydelsbarnevernet som gjelder minoritetsfamilier med store utfordringer, og i hastesaker der bydelsbarnevernet har trengt oppfølgingsstøtte utover fast arbeidstid

- ungdom med ekstra utfordringer og helserisiko. Krisehåndteringen etter episoden 17.9. der to ungdommer ble drept og en alvorlig skadet, har naturlig nok preget høstens arbeid mye, og også skapt et tettere samarbeid, blant annet med skolene og med 3. linjetjenesten.

Temaet EM i risiko ble også løftet inn i samarbeidende storbynettverk høsten 2018. Implementering av traumesensitiv tilnærming i miljøterapien har vært, og er fortsatt, en satsning. EM områdets arbeid med særlig risikoutsatte har betydd at vi har gjennomgått egne rutiner og tiltak for å sikre helsekartlegging i bosettingsprosessen og kvalitetssikring av våre tjenester, særlig for de eldste ungdommene, som bor i egen bolig. Bruk av eget innsatsteam har vært svært viktig for å sikre et fleksibelt tjenestetilbud til de som har de største utfordringene. Å sikre aktiviteter både på fritid og inn mot arbeidsliv har økt med antall ungdommer i tiltak, - sommerpraksistilbudet er her et viktig opplærings- og inkluderingstiltak. De som strever med egen helse bør få tilbud om mer tilrettelagte skoleløp og arbeidspraksis med tilrettelagt veiledning. At ungdommen selv er motivert for en innsats er av vesentlig betydning. EM tiltakene følger de unge i deres prosess med tett oppfølging i skole, helsetilbud og nettverk. Vi har i 2018 hatt et tettere samarbeid med Uteseksjonen, politi og andre som jobber med ungdommer i byen for å så tidlig som mulig fange opp endringer og utfordringer i ungdomsmiljøene. Omsorgsenheten har etablert konsultasjonsteam sammen med BUP Saupstad, der både EM saker og drøftinger rundt de langtidsplasserte fosterbarna tas inn. EM området har tett samarbeid med BFT Heimdal sitt skolehelseteam, som har ekstra ressurser i MinoUng tilbudet i videregående skolene med gruppetilbud og psykoedukasjon. En vil jobbe videre for å sikre gode inkluderingstiltak i de videregående skolene, for eksempel gjennom prosjektet Sammen, der enslige mindreårige og norskfødte ungdommer over noen måneder gjør aktiviteter sammen og blir godt kjent. Tiltaket skaper tilhørighet og trivsel.

